

AnletsBladet

NR 1

FEBRUARI 2017

Ordföranden har ordet

Det är glädjande att våra medlemmar har lärt sig att besöka forskarrummet, hemsidan och att utnyttja Botvidsakuten.

Den här gången vill jag slå ett slag för en annan medlemsförmån nämligen vårt fina bibliotek. Biblioteket finns i skåpen i vår föreningslokal (forskarrummet). Ni medlemmar är välkomna att läsa våra böcker på plats men också att låna hem en bok för en kortare period (en vecka eller två). Skriv upp ditt namn och datum på lånelistan både när du lånar och när du lämnar tillbaka. På lånelistan kan du se vilka böcker vi har och det kan du också se om du går in på vår hemsida www.botvid.org under rubriken "Biblioteket".

Styrelsen har som ambition att tillhandahålla alla de handböcker som släktforskarförbundet producerar men också intressant släktforskarlitteratur som ges ut av andra organisationer och personer. Om du saknar någon bok som du anser bör finnas i vårt bibliotek så kontakta Inger Feldhofer (inger@feldhofer.se).

Via Inger kan du också beställa/köpa böcker från Rötterbokhandeln till medlemspris och du slipper porto-kostnader.

K E Gräns

Medlemsträffen den 30/11

Missade du Dick Harrisons föredrag då missade du verkligen något speciellt. Från första sekund trollband han oss alla, drygt 60 personer, som slutit upp vid Broängsgården den sista november. 30-åriga kriget var ämnet. Ja, ja den historien kan man ju tänker du kanske. Gustav II Adolf som blev skjuten i Lützen och så Adler Salvius som förhandlade om freden så väl att han blev belönad med Tullinge gård av drottning Kristina. Men de människor Dick berättade om har aldrig kommit med i några historieböcker. "Historien skrivs av vinnarna" brukar man säga och det är nog sant, men inte hela sanningen. Den historia som vi lär oss i skolan och som lyfts fram genom tiderna har noga valts ut av höga herrar om höga herrar. Var finns folkets historia? Enligt Dick är den lätt att hitta. De enda verktyg du behöver är Google och språkkunskaper. Ögonvittnesskildringar finns det nämligen mängder av. Dagboksanteckningar, tidningsartiklar m.m. från dem som var med, mitt i verkligheten under 1600-talet. Där å då. Från folket som levde mitt i kriget, vars skördar och djur omhändertogs gång på gång, vars hem eldades upp och vars familjemedlem-

Foto från Wikipedia

mar och vänner dödades, om fruktansvärda umbäranden och lidanden.

Vi fick också lära oss att 30-åriga kriget var ett världskrig före WWI och WWII. Några av de länder utanför Europa som deltog var Brasilien, Kuba, Sri Lanka och Filippinerna. Alla länder har sina namn och berättelser. T.ex. kallas det i Portugal frihetskriget och i Holland för det 80-åriga kriget eftersom man lägger till 50 års krig mot Spanien.

Efter kriget skrevs historien av professionella historieskrivare anlitade av respektive lands kung och makthavare som också bestämde berättelsen. En historia helt fokuserad på hjältar och slag. Förödelsen och ögonvittnens berättelser valdes bort och de flesta har varit glömda sedan dess. I 350 år!

Dick lyfter fram några av de små människornas berättelser och uppmanar oss att göra likadant. För det är väl precis det som släktforskning handlar om. Att hitta dem som gått före oss och lyfta fram deras berättelser. Och i alla fall jag fylldes av lust och inspiration att berätta min släkts glömda historia. □

Text Lotta Nordholm

Foto Inge Andersson

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51
Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16
Monica Andersson, Storskiöfsväg. 53, 145 60 Norsborg. tel. 08-531 779 11
Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Anita Karlsson, Grytstigen 80
147 52 Tumba. Tel. 08-530 33310,
mobilfn. 070-3310916

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 070-6664633
V.ordf. Carin Johansson, 778 0251
Sekr: Anita Karlsson, 530 33310
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 2351
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Ledamot: Charlotta Eskilson, 778 9814
Ledamot: Inge Andersson, 531 77911
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansv.utg. Carin Johansson, 778 0251
E-post: carin@medicalservice.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 37116
E-post: armatt@telia.com
Monica Andersson, 531 77911
E-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift **2017: 200:-**
Famijmedlem: **50:-**
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 2351
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Vårens styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 1/3, 5/4, 17/5.

Medlemsträffar

Vårens medlemsträffar blir den 15/2, 15/3 (årsmöte), 19/4 samt 10/5.

Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

De späda barnen dog

Många barn som föddes förr dog tidigt av sjukdomar som vi idag har bot mot. Säkert var också undernäring och dålig hygien viktiga faktorer. Statistik om detta finns hos Tabellverket som sedan blev Statistiska Centralbyrån.

Kring 1750 dog en femtedel av alla barn i Sverige innan de fyllt ett år. Först i slutet av 1800-talet hade spädbarnsdödligheten minskat till hälften, d.v.s 10 procent. Siffrorna gick stadigt neråt, men med en ökning under nödåren 1773, 1837 och 1868. 1773 dog nästan vart tredje spädbarn.

Många dog också under sitt andra levnadsår. Hade de överlevt det, hade de större chans att överleva till vuxen ålder.

Under andra halvan av 1700-talet var medellivslängden 34 år för män och 37 år för kvinnor. Den stora spädbarnsdödligheten drog ner medellivslängden betydligt. Den som överlevde 20-årsåldern kunde förvänta sig att leva till närmare 60-årsdagen.

På 1890-talet var medellivslängden för män 51 år, och för kvinnor 54 år. Idag är den cirka 80 år för män och 84 år för kvinnor.

Man kan söka i Tabellverkets gamla statistik på:

www.ddb.umu.se/tjanster/tabellverk

Text: Eva Johansson i *Våra Rötter* nr 4, 2014

Planerade cirklar våren 2017

Vi planerar att starta ett antal cirklar under våren. Datum är ännu inte bestämda men vi önskar att du som är intresserad anmäler detta till Anita grystigen@gmail.com. Respektive cirkelledare kontaktar dig när datum är bestämt.

Min Släkt, registerprogram

Att läsa gammal stil, nybörjare

Att läsa gammal stil, fortsättning

DNA, Family tree

Skriv din egen släktbok

Redigera gamla foton

Väl mött till en lärörrik vår!

Karl Erik Gräns

Anita Karlsson

Anita Karlsson

Carin Johansson och Inger Feldhofer

Ulla Comérus

Bo Johansson

Styrelsen/Carin

Vårt en omväg...

Olshammar

Olshammar ligger någon kilometer från väg 49, alldeles vid den norra änden av Vättern.

Här finns en småbåtshamn och ställplats för husbil, och här finns också Olshammarsgården där skalden Verner von Heidenstam föddes den 6 juli 1859. Gården uppfördes på 1820-talet av Carl Rüttersköld, morfar till Verner von Heidenstam. På gården har man bevarat skaldens födelsehem som museum.

Olshammarsgården har också värdshus med mat och kaffe. Sitt gärna ute med

din kaffekopp och beundra den hänförande utsikten mot Vättern.

Intill gården ligger Birgittakyrkan, uppkallad efter den Heliga Birgitta. Hennes make Ulf Gudmarsson ägde Olshammar på 1320-talet.

Kyrkan var den unge Verner von Heidenstams "lekstuga". Han grundade där sitt sagorike, "Lajsputta", och ristade in jordens mittpunkt i en tegelsten framför altarringen.

Redan i slutet av 1320-talet fanns på Olshammar ett tegelbruk som var i drift fram till 1922. I början av 1800-talet anlades ett sågverk som var igång till 1981. 1917 byggdes en pappersmassefabrik som fortfarande är i produktion.

Från Olshammar är det inte långt till Tivedens nationalpark med Fagertjärn som är en av de ursprungliga växtplatserna för den röda näckrosen.

Strax norr om Olshammar ligger Aspa bruk där det låg en stångjärnsmedja. Hit kom valloner som smeder i slutet av 1600-talet.

Text och foto: Monica Andersson

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under våren 2017 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

8 feb. (13-17)	22 feb (18-21)
1 mars (13-17)	8 mars (13-17)
22 mars (13-17)	29 mars (18-21)
5 april (13-17)	12 april (13-17)
26 april (13-17)	3 maj (18-21)
17 maj (13-17)	31 maj (13-17)

Öppet Hus - temadag 19 nov. 2016

Efter succén förra året blev det en lika givande dag i år. Ett 40-tal medlemmar kom och gick under dagen. Det fanns många intressanta programpunkter, ibland svårt att välja, man kan ju inte vara på flera samtidigt.

Leif Persson från Riksarkivet informerade om Nyheter i Svar, Digitala forskarsalen (sok.riksarkivet.se/svar).

Tänk om rubriken på Svares broschyr var sann: Nu är min farfars far online! Det vore något, i synnerhet för mig som inte har någon känd farfar....

Leif berättade om de Digitala arkiven, nyheter och sökdata-baser, även om de abonnemangsfria sidorna som finns att söka i. Karl Erik inflikade att föreningen har abonnemang och CD-skivor tillgängliga i forskarrummet.

Bo Johansson, en av våra kunniga medlemmar, visade och berättade hur man kan restaurera gamla skadade foton. Själv arbetar han med/i programmet Photoshop.

Han kom också med mycket tänkvärda tips: Scanna foton och spara i **TIFF-format** (okomprimerat) inte JPEG. *Kopiera* sedan bilden för att jobba med. Då har du originalfotot kvar om det blir nåt fel och måste börja om från början. Var rädd om de gamla originalbilderna och förvara dem på ett tryggt sätt!

Om intresse finns hos medlemmarna

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för **AnletsBladet** nr. 4/2016 har föreningen fått 1 ny medlem som hälsas hjärtligt välkommen.

Lillemor Hedman Rönninge

Inbetalning av medlemsavgift...

Till detta **AnletsBlad** bifogas inbetalningskort för innevarande års medlemsavgift. Avgiften insättes på Plusgirokonto 419 06 23-1.

Medlemsavgiften ska erläggas senast den 1 mars och glöm inte att fylla i namn och adress.

När ni betalt medlemsavgiften kommer medlemskortet att skickas till er med nästa **AnletsBlad** eller så lämnar vi det då ni besöker någon av våra medlemsträffar.

kanske en cirkel om fotoredigering kan ordnas framöver.

Karl Erik Gräns visade olika exempel på hur man kan göra en Antavla.

Bl. a kan ett enkelt uttag av uppgifter göras direkt från programmet Min släkt och skickas som PDF-fil till Typografiska Ateljén i Tumba (Einar Sjöström). Föreningens medlemmar har möjlighet att få en upptryckt Antavla i A2-format till det facila priset av 550 kronor.

En annan möjlighet är att beställa från Släktforskarhuset, Stora Skedvi. Kostar 600 kronor för A2-format men fordrar manuellt arbete av beställaren och skickas sedan som en gedcomfil. Mer info och blanketter finns på:

info@slaktforskarhuset.se

Inge Andersson pratade om Kartor i arkiven, som Riksarkivet med-storskaliga kartor, Krigsarkivet-topografiska kartor och Kartrummet-Stockholms universitet med bl.a en mycket bra karta från 1906 över Svartlösa härad (västra delen).

Även Norska riksarkivet har digitala arkiv för dem med norska intressen (sekretess är 100 år).

Torpprojektets idoga arkivletare fanns också på plats och visade sina framsteg. Till dags dato är 20 torp klara och ett 10-tal till är för närvarande under arbete. Övriga programpunkter var: Gammal handskrift, DISgen/disbyte, Min släkt,

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

15/2 kl. 19 Medlemsträff

Historiens gömda och glömda. Möt några av historiens rika, fattiga och fantastiska kvinnor. **Anna Laestadius Larsson** är författare till den populära trilogin *Barnbruden*, *Pottungen* och *Räfvhonan* och tar oss med till en värld full av bortglömda, spännande kvinnor. Kaffe serveras från kl 18.30. Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

15/3 kl. 19 Kallelse till årsmöte

Dagordning till årsmötet finns som bilaga till detta **AnletsBlad**. Övriga årsmöteshandlingar presenteras på hemsidan 14 dagar före årsmötet. Handlingarna kommer också att finnas tillgängliga på plats under årsmötet.

Efter årsmötesförhandlingarna berättar Carin Johansson och Inger Feldhofer om DNA i släktforskning och hur man tolkar sitt testresultat från Family Finder. Fri entré. Kaffe serveras från kl. 18.30.

19/4 Medlemsträff

Program meddelas i nästa nummer av **Anletsbladet**

10/5 Medlemsträff

Program meddelas i nästa nummer av **Anletsbladet**.

Bibliotek o problehmörna.

Till slut tack för den ypperliga förtäringen under dagen med fika, mackor, kakor, frukt och godis.

Stort tack till styrelsen, gästpratarna och andra frivilliga krafter, för en mycket bra dag! Om Öppet husdagen återkommer, vilket jag hoppas, rekommenderar jag verkligen alla medlemmar att göra ett besök.

Noterat av: *Gunnel Nilsson*

Foto: *Monica Andersson*

Vad arbetade de med ?

Parmmätare:

Parm var ett volymmått för hö och ved. En parmmätare mätte dessa varor så att rätt tullavgift skulle kunna betalas av bönderna som levererade till städerna. 1 parm = $3 \frac{3}{4}$ alnar på höjden och $4 \frac{3}{4}$ alnar på bredden enligt en förordning från 1728. Detta motsvarar i dagens mått 17,7 kubikmeter. Detta var en s.k. stockholmsparm. Så fanns det kronoparm och den var 216 kubikfot eller 5,65 kubikmeter.

Karduansmakare:

Han var en garvare av ett finare skinn, ofta getläder. Skinnen användes sedan i ridsadlar, möbler och fina skor.

Ebenist:

Ebenisten var en finsnickare och tillverkade t ex schatull. De hade i slutet av 1700-talet en egen förening i Stockholm, eftersom de inte fick vara med i snickarnas skrå.

Nåtlerska:

En nåtlerska sydde ihop de olika delarna i ovanlädret vid skotillverkning.

Strandridare:

Han var en beriden, lägre tjänsteman vid tullverkets kustbevakning. Han skulle patrullera våra sjögränser. Från 1832 kallas de kustuppsyningsmän.

Klensmed:

Han arbetade med smidning och reparationer av mindre föremål av järn och stål. (Kommer från tyskans kleinschmied, klein = liten).

Konterfejare:

En gammal benämning på porträttmålare.

Kittelflickare:

De var personer som förtennade och/eller lagade kopparkittlar. Det var ett vanligt yrke förr.

*Text: Monica Andersson
Källa: Wikipedia*

Ur Bondepraktikan

Februarius (Göjemånad)

Den tisdag, som i Fastlagsveckan måndfalla,
Skall man betrakta alla änglars dagar fromma,
Den samma morgon skall man planta in,
Och så frö i alla änglars namn,
Så blir det alltid grönt och kommer till gagn;
Men mig tycks det aldrabäst vara,
Efter det Gud är över allting en Herra,
Och låter daglig all ting grönska och växa,
Att vi låta Honom ock allena råda.
Och att i Hans namn må ske,
Då voro vi på den rätta väg,
Han kan allting låta grönskas och torkas,
Intet kreatur kan mot hans vilje göra,
Så många timmar som solen skiner,
Då skiner hon all Fasta igenom lika så.